

Józef KLOCH

ALAN SOKAL VS. POSTMODERNIŚCI

Obok źródeł drukowanych Internet i krążki CD-ROM są kolejnymi mediami, dzięki którym możemy zgłębiać teksty filozoficzne i naukowe. „Philosophia mediis electronicis proposita” to nowy cykl w „Zagadnieniach”; recenzje witryn z Sieci oraz CD-ROMów dotyczących problemów nauki i filozofii zwracać będą uwagę Czytelników na wartościowe publikacje — w wersji elektronicznej.

Sokal, Alan. Personal Home Page. 18.12.2000.2

<<http://physics.nyu.edu/faculty/sokal/>>.¹

Internetowa strona Alana Sokala przywodzi na myśl zwyczaj, jakimi kieruje się m.in. czasopismo *Behavioral and Brain Sciences* (BBS) z Uniwersytetu Cambridge — w każdym numerze artykuł wiodący publikowany jest z kilku, a nawet kilkunastoma komentarzami różnych autorów. Debata nad ważnymi tematami bywa kontynuowana w kolejnych numerach periodyku; tak działo się na przykład w wypadku słynnej polemiki wokół Chińskiego Pokoju — eksperymentu myślowego Johna Searle’a. Witryna www nadaje się idealnie do zastosowania zwyczajów z BBS a nawet stwarza znacznie szersze możliwości, można ją bowiem stale uzupełniać o nowe komentarze i aktualizować bibliografię nowymi artykułami i książkami. Jeśli do tego dodamy zbiór odnośników (*ang. links*) do innych miejsc w Sieci oraz systemy wyszukujące (*ang. search engines*) pozwalające na znalezienie artykułów i książek na określony temat — otrzymamy wprost

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

¹Cytowanie źródeł elektronicznych według standardu MLA, por. *MLA on the Web*. 1997. Modern Language Association. 6 Sept. 1998. <<http://www.mla.org/>>.

nieocenione źródło wiedzy. Pod jednym jednak warunkiem — autorem witryny musi być osoba kompetentna a nie maniak czy grafoman, od których roi się w Internecie.

Co znajdujemy na *Personal Home Page* Sokala? Wszystko, co związane jest z jego słynnym artykułem *Transgressing the Boundaries: Toward a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity*, zamieszczonym na łamach *Social Text* w 1996 roku. Z głównego menu strony uzyskujemy bezpośredni dostęp do pełnych tekstów lub poprzez odnośniki do innych stron www na dany temat. W witrynie Sokala umieszczone są w pierwszym rzędzie jego wiodące artykuły — zręczna parodia „naukowego tekstu” na temat transformatywnej hermeneutyki kwantowej grawitacji, artykuł z *Lingua Franca*, w którym autor przyznaje się do celowego wprowadzenia czytelników w błąd, *Postłowie* do *Ponad granicami* przedłożone redakcji *Social Text* i odrzucone przez nią z powodu „nie spełnienia przez artykuł intelektualnych standardów” tegoż czasopisma². Wykłady, polemiki z innymi autorami, pełny tekst pierwszego rozdziału *Impostures Intellectuelles* a następnie artykuły napisane wspólnie z Jeanem Bricmontem, współautorem *Szalbierstw intelektualnych*, dopełniają główne menu strony w odniesieniu do piśmiennictwa Sokala.

Myliłby się jednak ten, kto sądziłby, że to koniec listy artykułów. Strona nie jest autoprezentacją dorobku Sokala. Po artykułach Alana i Jeana następuje długie wyliczenie tytułów debat z czasopism *Lingua Franca*, *Dissent*, *Libération*, *Le Monde*, *La Recherche*, *Physics World*, *Physics Today*, *Folha de São Paulo*, *Metascience* oraz w *Economic and Political Weekly*. Po dysputach zamieszczone zostały komentarze, wywiady, recenzje, omówienia książek związanych tematycznie z głównym zagadnieniem oraz wyliczenie kilkunastu innych stron internetowych dotyczących problemu podejścia do nauki przez postmodernistów; teksty głównie po angielsku i francusku, ale także w języku hiszpańskim, fińskim, niemieckim, portugalskim, ho-

²Tekst ten został opublikowany w 1996 roku czasopiśmie *Dissent* 43(4), 93-99 oraz w nieco zmienionej formie w *Philosophy and Literature* 20(2), 338-346 (October 1996).

lenderskim i w kilku innych. Student posługujący się sprawnie dwoma pierwszymi językami ma gotową, kompetentnie sporządzoną bibliografię zagadnienia a także bezpośredni dostęp do tekstów, z wyjątkiem książki *Intelektualne szalbierstwa*, z której opublikowany jest jedynie pierwszy rozdział w wersji elektronicznej³. Warto podkreślić, że niemal wszystkie odnośniki opatrzone są krótkimi komentarzami i dokładnymi danymi bibliograficznymi.

Od strony informatycznej witryna nie stanowi dzieła napisanego w języku HTML; działa jednak poprawnie i jest nade wszystko wartościowa pod względem merytorycznym. Szereg artykułów zapisanych jest w formatach Postscript i PDF, z których to wydruki powinny zadowolić najbardziej wymagających estetów. Pod tym względem strona Sokala przypomina olbrzymie archiwum znajdujące się pod adresem xxx.lanl.gov — strony te również mają skromny układ graficzny za to znakomite artykuły i sprawnie działający wewnętrzny system wyszukujący.

Dobrze się stało, że Sieć wchłania teksty filozoficzne i naukowe a internauci mają prosty dostęp do artykułów wysokiej klasy. 8,5 MB materiałów na stronach Alana Sokala na temat jednej z ważniejszych dyskusji na przełomie stuleci dowodzi przy okazji, że w Internecie są także perły a nie tylko śmieci.

Józef Kloch

PS. Na stronie internetowej www.opoka.org.pl/katalog/index.html znajduje się stale uzupełniany katalog godnych uwagi witryn poświęconych filozofii; jest on redagowany przez autora niniejszej recenzji.

³Nawiasem mówiąc na stronie internetowej Sokala wyliczone są wszystkie przekłady tej książki oraz notatka na temat tłumaczeń aktualnie opracowywanych — łącznie z polskim, czym zajęło się wydawnictwo Prószyński i S-ka.